

ONZE VINKEN.

DOOR

J. MOLENAAR.

Wanneer men tegenwoordig het opschrift of den titel nagaat onder welke vlag vele geschriften van wal zijn gezeild, dan merkt men soms op, dat die vlag veel moeite heeft gekost om haar machtig te worden. Niet zoo met bovenstaand opschrift "Onze vinken" d. w. z. de vinken van ons vaderland.

Of het de moeite waard zal zijn er iets over te zeggen? Ik geloof ja; hoe weinig dan ook. Die vinken toch doen ons in de eerste plaats denken aan de schoonste dagen van ons leven, dagen toen we nog als kinderen vol van kinderlijke poëzie ons een eigen wereld schiepen, bij het bezit van een jonge musch, of bij het hooren van den slag van een armen blinden zanger in een eng kooitje opgesloten; dagen toen we nog vol zorgen en angst de laatste stuiptrekkingen nagingen van een stervenden spreeuw, met wiens laatsten ademtocht ook geheel ons genoegen voor een korten tijd verdween en voor een schrikkelijke teleurstelling plaats maakte. Of was het geen teleurstelling; waren niet al onze gedachten bij het geliefde voorwerp, ons pleegkintje; hoorden wij niet zijn hongerig gepiep tusschen het droge a b c van den strengen schoolmeester? En hoe spoedig liepen we niet naar de plaats waar het hulpbehoevend diertje zich bevond, haast bang om een blik in het kooitje te werpen of wat dan ook, uit vreeze het dood te zullen aantreffen of het prachtig gele bekje van kleur veranderd te

zien, als een voorbode van zijn onverbiddelijken ondergang! Bovendien, was onze laatste blik, ons laatste bezoek niet gewijd aan de kleine vederlingen voor wij gingen slapen, en was onze eerste gedachte niet bij het ontwaken om hun schreeuwend keeltje, al was het dan ook voor een korten tijd, door een weinig voedsel tot bedaren te brengen?

Dit was onze kindertijd, het is waar; doch hoe velen zien niet nog op lateren leeftijd geheele dagen naar jonge nestelingen uit, onder hunne hoede of verpleging opgenomen; hoe velen geven niet, reeds man geworden, bij het binnenkomen hunner woning, hun eersten groet den gevederde zangers ten beste? En geen wonder; immer dankbaar voor elk goed woord en genegenheid hun gegeven, beloonen zij dien groet gewoonlijk door een vroolijk springen of een prachtig liedje.

Toen het plan om dit opstel te schrijven in mijne gedachten opkwam, was het vacantie voor mij. Van het platteland, van mijn kamer waar mijne lievelingen zich bevonden en mij dikwijls in mijn eenzaamheid troostten, was ik overgeplaatst in een stad. Ik zat te mijmeren. Boven mij hing een vink in een kooitje te zingen, zijn slag deed een gevoel van ongezelligheid in mij ontstaan, en, ik schaam het mij niet te zeggen, ik gevoelde een soort van heimwee naar mijne gevederde vrienden. Het was onder dien indruk, dat ik eenige regels begon te schrijven. Ik dacht eens na over de verhouding van stad- en landleven, en kwam ten laatste tot het besluit iets over de vinken te schrijven, als de meest bekende vogels voor de stedelingen. Wellicht kon ik er sommigen vogelliefhebbers genoeg mede doen, hetzij door hen iets over hun natuurleven mee te deelen, of wel door iets over het leven der vinken in gevangen staat te zeggen. Mocht het mij daardoor gelukken eenige genegenheid — ook van niet-liefhebbers — voor die nuttige dieren op te wekken, dan zal ik tevreden zijn.

Alvorens te beginnen, vraag ik aan de geleerden verschooning zoo ik niet wetenschappelijk genoeg ben; doch het is waar — voor hen acht ik mij niet geroepen te schrijven; integendeel, ik heb getracht het wetenschappelijke zooveel mogelijk te vermijden, om door meer eenvoudige beoefenaars der vogelkunde ook begrepen te worden. Ik weet bij eigen ervaring, hoeveel moeite het soms kost — ook met den grootsten ijver — een goed overzicht te krijgen; nu eens zijn het de boeken zelf, dan weer andere zaken die ons een beletsel zijn. Welnu, het is voor hen, die zich in weerwil van hun studie-lust of eenvoudige uitspanningen moeten behelpen, dat ik mijn eigen bevindingen en op-

merkingen even wilde vertellen en, waar deze te kort schoten, er die van anderen heb bijgevoegd.

Misschien dat er nog onder mijne lezers eenigen gevonden worden, die, minder met de vogelkunde bekend, zullen denken, dat het hier eenvoudig onze gewone slagvink geldt. Voor hen zij even gezegd, dat men met de "vinken" een geheel geslacht bedoelt, dat zich hoofdzakelijk kenmerkt door een kegelvormigen bek en een gevorkten — of duidelijker uitgedrukt — door eenen ietwat vischachtig uitgesneden staart¹. Verder is de lichaamsbouw nog al stevig, zooals onze gewone vink en musch dat hebben.

Van dit geslacht (*Fringilla*) komen er in ons land niet minder voor dan dertien soorten, waarvan één sporadisch, d. i. van tijd tot tijd, en deze is de Rotsmusch; de anderen zijn: de Vink, Keep, Putter, Barmsijsje, Fratertje, Kneutje, Groenling, Sijsje, Huismusch, Boom-musch, Goudvink en Appelvink.

Men zal uit deze lijst zien, dat het juist de vogels zijn, die het meest in kooien worden gehouden en daardoor ook het meest bekend zijn; en toch veroorzaakt dat betrekkelijk groot getal nog al eenige verwarring, vooral wanneer het verschil tusschen mannetjes en wijfjes nog in aanmerking komt. Het is daarom dat ik hier eerst een tabel laat volgen, waardoor zij ook voor oningewijden gemakkelijk als soort te herkennen zijn. Of deze tabel goed gekozen is, zou ik niet durven zeggen; de ondervinding zal dit moeten leeren. Zoo ik meen, is het een nieuwe zienswijze voor de bepaling van de soorten. Wetenschappelijk is zij niet, doch, zooals reeds gezegd is, heb ik dit opzettelijk vermeden, omdat men bij elkeen de terminologie, bij de ornithologie gebruikelijk, niet als bekend kan veronderstellen.

Wat de hoofdkenmerken der mannetjes en wijfjes betreft, daarvoor meende ik goed te doen ook een tabel te laten volgen; dit is gemakkelijker dan dat men overal tusschen in moet zoeken. Ik heb daar de meest inheemsche namen, die aan de vinken gegeven worden, bijgevoegd. Verder kwam het mij wenschelijk voor de Nederlandsche

¹ Onder de vogels met kegelvormigen snavel, komen ook nog andere geslachten voor; deze zijn echter spoedig te kennen, b. v. de leuwerikken aan den rechten achterteen of spoor. Ook de meezen zou men hier nog onder kunnen rangschikken, doch zij hebben een lang los gevederte. Om volledig te zijn, voeg ik hier de gorsen en de kruisbekken nog bij; de eerste kenbaar aan den knobbel in het verhemelte, de laatste aan de gekruiste nebben. De vinken hebben geen van deze kenmerken.

TABEL VOOR HET EENVOUDIG BEPALEN DER SOORTEN.

<p>Staat gevorkt.</p> <p>Snavel gewoon kegel-vormig.</p> <p>Hoofd-kleur groen</p> <p>Hoofdkleur groengeel.</p> <p>Snavel zeer dik.</p>	<p>Vleugels met een of twee lichte dwarsbanden of sterk geteekend.</p> <p>Zonder rood aan den kop.</p> <p>Vleugels met geel of bruingeel.</p> <p>Op de vleugels twee witte dwarsbanden.</p> <p>Dwarsband bruingeel, schedel gespikkeld.</p> <p>Schedel grijs.¹</p> <p>Schedel bruin.</p> <p>Met vaal geel op zij den kop.</p> <p>Bek geelachtig, vier eerste slag-pennen, zonder wit.</p> <p>Bek loodkleurig, eerste slagpennen wit gerand.</p> <p>Zwaarder dan een musch.</p> <p>Veel kleiner dan een musch.</p> <p>Kop zwart, zonder geel, vleugel met een lichte vlek.</p> <p>Schedel bruingeel, vleugel met een lichte vlek.</p>	<p>Vleugels met geel, Vleugels zonder geel.</p> <p>Fringilla carduelis.</p> <p>" linaria.</p> <p>" coelebs.</p> <p>" montifringilla.</p> <p>Passer domesticus.</p> <p>" montanus.</p> <p>" petronius.</p> <p>Fringilla montium.</p> <p>" cananahna.</p> <p>" chloris.</p> <p>" spinus.</p> <p>Pyrrhula vulgaris.</p> <p>Coccothraustes vulgaris.</p>	<p>Putter.</p> <p>Barnsijze.</p> <p>Vink.</p> <p>Keep.</p> <p>Huismsch.</p> <p>Boommusch.</p> <p>Rotsmusch.</p> <p>Frartertje.</p> <p>Kneufje.</p> <p>Groening.</p> <p>Sijsje.</p> <p>Goudvink.</p> <p>Appelvink.</p>
--	---	--	---

¹ Dit geldt hoofdzakelijk van oude vogels, de jongen hebben de schedels soms bruinachtig. De huismsch is beter nog van de boom-musch te onderscheiden, doordat de laatste aan de wang en een zwarte vlek heeft; de huismsch heeft dit niet.

aan te vullen, door de *verschillende* in gebruik zijnde Latijnsche namen; deze kunnen een leek nog al eens in de war helpen, vooral bij het raadplegen van buitenlandsche werken. Jammer genoeg dat daar niet meer eenheid in bestaat; het schijnt de ijdelheid der geleerden te streelen elk op zijn beurt een nieuw stelsel uit te denken, en dit dan door nieuwe geslachtsnamen te kenmerken. Doch elkeen is hier vrij in; of de wetenschap hierdoor gebaat zal zijn is iets anders.

Uit de volgende tabel zal men zien, dat er nog al eenige Latijnsche namen voor dezelfde soort in gebruik zijn. Ik heb ze alle aangehaald uit het nieuwste werk van BREHM — handelende over de vogels — die op zijn beurt weer alle andere schrijvers heeft geraadpleegd. De geslachten heb ik met hoofdletters, de bijnamen met gewone letters aangegeven. Het zal misschien aan sommigen opvallen, dat dezelfde namen een enkele maal in beide, en in de geslacht- en in de bijnamen worden aangetroffen. Dit komt omdat sommige dierkundigen van de bijnamen soms geslachtsnamen maken. Bij ons b. v. noemt men in 't algemeen het Kneutje en het Fratertje *Fringilla cannabina* en *Fr. montium* of *flavirostris*. BREHM daarentegen noemt hen *Cannabina linota* en *C. montium*; voor het Barmsijsje vindt men daar *Linaria rubra*, dat bij ons *Fr. linaria* heet. Nu vindt men in de *Synopsis* van LEUNIS voor beide eerstgenoemde — volgens BONAPARTE — *Linota cannabina* en *L. flavirostris*. Ik geloof dat deze korte vergelijking voldoende zal zijn, om de plaatsing der verschillende namen te billijken, en over te gaan tot eene beknopte beschouwing der verschillende soorten in hun natuurstaat. Wij zullen dan eerst met een der kleinste beginnen, en dit is het barsijsje.

Het barsijsje, een der kleinste maar ook de liefste van alle vinkensoorten, verschijnt alleen bij ons in den trektijd, den winter. Volgens mededeelingen van verschillende schrijvers, nestelt het tot in Lapland toe; het broedt overigens in beide werelddeelen tot 71° N. breedte¹. Het kiest bij voorkeur de moerasachtige en dichte berkenwouden om zijn nest te maken, dat zelden meer dan een meter boven den grond geplaatst is. In de Alpenstreken daarentegen, in de zoogenaamde Alpenrozenbosschen, staat het soms laag, soms tot tien meter hoog.

Het nest wordt aangelegd met dunne droge takjes, en zoo vervol-

¹ Sommigen willen dat zij ook in Duitschland broeden.

T A B E L.

WIJFJES.

MANNETJES.

NAMEN DER SOORTEN EN HOOPDKENMERKEN VOOR

<p>Goudvink, in Overijssel Bloedvink. Appelvink. Dikbek, in Gelderland Kerubieter.</p>	<p>Pyrrhula, Loxia, Fr. — Emberiza, vulgaris, rubicilla, coccynea, pyrrhula, rufa, piliata, major, peregrina. Coccothraustes, Loxia, Fr. — vulgaris, pallas, de- formis, europaeus, coccothraustes, atrigularis.</p>	<p>Borst heerood. Voorhoofd en schedel bruin- geel, keel zwart, bij jongen lichtgeel; alsmede de wijfjes.</p>	<p>Borst en rug aschgrauw, overigens kop en alles gelijk geteekend. Schedel hel geelachtig grauw; vleugeldekkvederen, licht asch- grauw; bij het mannetje cho- colade-bruin.</p>
<p>Putter, Bloemputter, in Groningen Kletter.</p>	<p>Fringilla, Passer, Spinus, Carduelis, — ochracea, carduelis.</p>	<p>Het rood boven de oogen tot achter de oogen uitgestrekt. Op de vleugelbocht of top geheel zwart.</p>	<p>Het rood alleen boven de oogen; de dekkvederen op de vleugelbocht donker grauw-bruin gerand. Zwart aan den snavel smaller.</p>
<p>Barmsijsje, in Groningen Steenbarmpje, N. Brab. Paapje.</p>	<p>Fr., Spin., Linaria, Aegiothus, — minor, borealis, rufescens.</p>	<p>Op den stuit karmijnrood, be- halve in den nazomer; het rood op den kop altijd, borstzijden minder sterk gestreept dan het wijfje.</p>	<p>Zonder karmijnrood op den stuit; het rood op den schedel min- der groot.</p>
<p>Vink, Schilvink, Schel- vink, met een wit vlekje aan den nek. Kolfvink, Bot-, Maan-, Boek-, Oost-, Hoïstee-, Toet-, Slagvink, Kwinker.</p>	<p>Fr., Pass., Struthus, — coelebs, sylvia, nobilis, spiza.</p>	<p>Schedel blauwachtig, borst schoon bruin, met metaal- glanzend groen.</p>	<p>Bijna alles in olijfachtig grauwe kleur, heeft ook twee vaal-witte dwarsbanden op de vleugels, even als het mannetje.</p>

Keep, Berg-, Boschvink, in Geld. Noordvink, in Gron. Kveevink. Huismusch, Mosk. Boon-, Ring-, Veld- en Bergmusch. Rotsmusch.	Fr., Strut., — mouffringilla, lulensis. Passer, Fr., Pyrgita, — domesticus, indicus. Passer, Fr., Pyrg., — montanus, campestris, hamburgensis. Passer, Fr. Pyrg., Petronia, — sylvestris, torquatus, stultus, petronia, bononiensis, maculatus, rupestris. Fr., Cannabina, Linaria, Linota, — montium, flavivestris.	Kop, hals en bovenrug of mantel, als ondergrond, zwart. Kin en bovenborst zwart. Kin en borenborst zwart, de zwarte wangvlek grooter. Met gele keelvlak.	Mantel olijffchtig bruingvijs. Zonder zwart aan kin en borst. Minder zwart aan de wang. Zonder gele keelvlak.
Fratertje, in Groningen Grauweharn, Steenbarn, Heidebarn. Kneutje, Vlamsijs, Hennispijs, in Geld. Lukker, Utrecht en Groningen Robijntje. Groenling, Groeninger, Groeninger, in Amsterdam Groenvink, Noord-Brabant Grunsel, Gron. Kornuit. Sijse, Sieske.	Fr., Pass., Ligurinus, Chloris, Chlorospiza, — chloris, flavigaster, aurantiventris. Fr., Spinus, Linaria, Serinus, Carduelis, Chrysomitris, — spinus, viridis, spinoides.	Rood op den stuit. Kop en borst in den zomer karmijnrood, anders borstzijden klein gestreept. Sterker gekleurd dan het wijfe. Op den kop zwart, borst geel.	Zonder rood. Zonder rood. Borstzijden met groote donkere overlangsche strepen. Meest alle dekvederen met een olijffchtig grijs onzooind; daar door valer. Zonder zwart aan den kop, borst grijs, gestreept, zonder geel.

gens opgebouwd met een laag van dorre grashalmen en haren, die weer bedekt worden met plantenwol of, zoo als in het noorden, met sneeuwhoendervederen, om het binnenste bekleedsel uit te maken. De eieren, die een levendig blauwgroene kleur tot ondergrond hebben en met roodbruine en violette stippen en vlekjes geteekend zijn, worden in Juni gelegd en in tien à twaalf dagen uitgebroed.

Volgens hetgeen BOJE en SCHRADER verhalen, moet het hoogst moeielijk zijn dit nest te ontdekken; het moet volkomen op dat van het kneutje gelijken. De oude BREMU trof ze aan ten noorden van Tromsø, doch het viel hem niet gemakkelijk ze te naderen en te behoeren, om het vreeselijk aantal muggen, die door hunne steken een ondragelijke pijn veroorzaken.

Het moet anders een schoon gezicht opleveren deze vogeltjes in gezelschap hunner buurtjes — want zij nestelen gezellig — te zien broeden, of wel vergezeld door hunne jongen de mugjes, die in de noordsche vochtige bosschen bij menigte voorkomen, in behendige vlucht te zien wegpikken.

Dat zij de strengste koude kunnen doorstaan, zou men om hun tengeren lichaamsbouw niet denken; en toch weten zij zich in de meeste gevallen te redden; zelfs een laag sneeuw belet hen niet, volgens HERKLOTS, hun voedsel te zoeken. Zij loopen dan door de openingen heen, die onder het onkruid door de los gevallen sneeuw zijn opengelaten, om zodoende het zaad er af te zoeken. Dat zij bij die operatie tusschenbeide wel eens onder de sneeuw begraven worden, kan ieder zich zeker wel voorstellen. Toch zijn ze niet heel bang voor een beetje sneeuw, want volgens WAGNER, zooals LENZ verhaalt, kiezen zij deze dikwijls als slaappleaats uit, door er zich van boven af met ingetrokken vleugels in neer te storten.

Gewoonlijk ziet men ze bij ons in talrijke scharen, soms in gezelschap van sijsjes; alleen bij het broeden zoeken de oude paartjes elkander weer op. Als nieuwe gasten uit het noorden van de stille en vreedzame bosschen afkomstig, zijn ze in den beginne zeer vertrouwelijk van aard; het is daarom dan ook, dat zij zeer gemakkelijk bij menigte gevangen worden. Het heeft mij dikwijls pijnlijk aangedaan, hoe zij in massa, in kleine kooien opgesloten, ter markt worden aangeboden. Men denkt hier onwillekeurig aan het misbruik maken, door minder edele karakters, van de argeloosheid van anderen. Arme diertjes! welk een verschil! Misschien voor eenige dagen nog het vrijste wezen, als

een kindje blijde in zijn geboorteland omhuppelende, en nu vóór eenige centen in den vreemde onder ruwe behandeling verkocht! Gelukkig voor hen evenwel, weten ze zich spoedig in hunne nieuwe levenswijze te schikken; wat mij betreft, ik heb om hun aanvalligheid nog meer medelijden met hen.

Geheel tegenovergesteld aan het barmsijsje is zijn noordsche maker, de keep of bergvink; deze is een vogel die den gewonen slagvink in grootte nog overtreft, ofschoon hij overigens wel iets op hem gelijkt. Hij behoort in het noorden t'huis; men treft hem aan tot 65° noorder breedte.

Hun trektijd begint reeds in Augustus; bij ons verschijnen ze in den regel op het einde van September of in het begin van October, in gezelschap van slagvinken, robijnen, gorzen en boommusschen. Zij hebben dan volstrekt geen haast; alleen door de koude gedwongen, zetten zij vaak hun tocht verder door naar Spanje, Griekenland en Italië.

De terugreis van den keep is niets vlugger, zoodat hij dikwijls eerst in Juni op de plaats zijner bestemming is, om dan onmiddellijk met het nestelen te beginnen. Het nest moet veel gelijken op dat van den vink, van wien wij evenwel iets meer weten te vertellen.

Wie toch kent onzen vink of slagvink niet, overal te vinden: in de dorpen, nabij de woningen, in tuinen of in bosschen nestelende en kweelende; in de steden vertegenwoordigd — soms in eenvoudige kooitjes den werkmán tot opbeuring, — maar ook vaak in nettere woningen ingeburgerd, hangende aan de gevels der rijken? Wie ze ook in dien laatsten toestand benijden mocht, waar zij het eten voor het grijpen hebben, ik niet; neen, ik zie ze liever in het vrije veld omspringen en hun gezang mengen met dat der gezonde knapen, spelende in het mulle zand; ik zie ze liever in het voorjaar in gezelschap van hun wijfje, — dat met alle zorg een plaats voor het kunstig te bouwen nestje uitkiest, — dit behulpzaam zijn en aanmoedigen door een krachtig lied, dat heinde en ver weerklinkt, een lied in kracht en frischheid een evenbeeld der lente. Dat lied heeft zich dan ook tegelijk met het ontkiemen der eerste groene spruiten als ontwikkeld; eerst neuriënde, nu en dan met afwisseling van sterker klanken, tot ten laatste ook zijn jubelen in harmonie is met den krachtigen groei van het sierlijk nieuwe groen des voorjaars.

Vol van leven, evenals de lente zelf, is hij een wakkere kamper en

ijverzuchtig minnaar; wee den indringer, die zich op zijn gebied durft wagen of alleen maar een blik op zijn wijfje durft slaan; in dolle vaart stort hij op den vermetele neer, en kampt, zoo het een strijder is zijns waardig, met een moed die meestal den vijand doet wijken. Maar ook deze overwinning wordt luide door zegevierende tonen uitgebazuind; dit zegelied wordt met een volheid van stem voorgedragen, die den mensch verbaast. Heeft hij na vele dergelijke schermutselingen het veld behouden, dan gaat het wijfje haar nestje gereed maken, dat gewoonlijk geplaatst wordt op een plek, waar de takken zich scheiden. Volgens MÜLLER zou het in acht dagen gebouwd worden. Dat uitzoeken van een plaatsje voor een nest heb ik zelf eens kunnen afloeren; het gaat heel aardig in zijn werk. Het wijfje doet alles als speelsgewijs, springt door den boom — altijd onder toezicht van het mannetje, wien het door zijn houding meer ernst schijnt te zijn, — duikt eens even op een plekje neer, draait en past in 't ronde, springt weer op, herhaalt dit spelletje op andere plaatsen, om altijd weer op denzelfden tak terug te komen, die dan als de beste wordt uitgekozen. Ik heb daarbij gelachen, en gij, lezer! hadt het ook gedaan — bij het zien van de koddig waardige houding van het mannetje; men kon het hem aanzien, het was een zaak van gewicht.

Hun nest is al te zeer bekend, om het nog te beschrijven; alleen het omkleeden er van met korstmossen van den zelfden tak waar het op geplaatst is, maakt het reeds als vinkennest zeer bekend. Deze mosjes worden er aangebracht en vastgehecht met het spinsel van insecten, of misschien wel door draden getrokken uit eigen lijmgig speeksel. Door deze kunstgreep is het nestje voor een oningewijde moeilijk te vinden; heeft men het echter eenmaal gevonden, dan is het ook dikwijls zelfs op een afstand goed zichtbaar; erg bedekken door loof of dergelijke middelen doen zij 't zelden.

De eerste eieren, tot vijf en zes in getal, worden al vaak gelegd in het begin van April. Het wijfje broedt hoofdzakelijk alleen; bij haar korte verpoozingen neemt het mannetje de taak over. Soms in het laatst van Mei of het begin van Juni, zijn zij reeds met het tweede broedsel bezig.

Eigenaardig is het trekken van den vink. Van het begin van September af, zwerven zij al in kleine scharen rond, zoeken de onkruidzaadjes van de velden en maken zich zoo zachtjes aan al-voor den grooten tocht gereed, die in October begint. Eenige oude manne-

tjes, zeker meer ervaren in de reis, zoo dikwijls door hen gemaakt, hebben schijnbaar al den tijd, en trekken slechts langzaam de jongen en wijfjes achterna. Niet met diezelfde bedaardheid verschijnen zij in het voorjaar in hun broedoord weer terug, maar integendeel een veertien dagen vroeger dan de andere. Enkele schrijvers meenen — zooals BURGERSDIJK in “De Dieren”, dat al de mannetjes eerst vooraf gaan en dan later door de wijfjes gevolgd worden; althans bij hunne terugkomst. Ik wil hier niet beslissen; waarnemingen van dien aard zijn hoogst moeilijk; ten minste om eenige zekerheid te krijgen. Overblijvende exemplaren, zooals nog al eens gebeurt, kunnen den waarnemer wel eens in de war brengen. Het komt toch niet zelden voor, dat mannetjes en wijfjes bij ons overwinteren, ook wel bij paartjes; deze kunnen dan zeer mak en bij ruw weder soms zeer verlegen zijn.

Eenmaal ontving ik van een mijner vrienden een wijfjes-vink, die op een November-avond met hevigen storm, tegen het raam van een kamer, waar het licht brandde, was komen aanfladderen en zoo gevangen werd. Eerst dacht ik een tammen vink voor mij te hebben, doch het bleek spoedig een wildzang te wezen.

Volgens BREHM kan men in den trektijd 's morgens vroeg hoog in de lucht duizenden bij elkander zien; zij dalen tegen den middag neder en zetten dan al etende en vliegende hun reis in groote zwermen voort. Alleen bij stormweder, of een wind, die hun minder gunstig is — zooals vóór den wind — blijven zij op de plaats waar ze zijn. Is het weder goed, dan doen zij tegen den avond nog een tochtje en zoeken ten laatste in bosschen en boomen in gezelschap van robijn, heidebarm, sijsje en bergvink, een nachtleger op.

De bestemming van hun reis is verschillend, soms tot zuidelijk Europa, soms tot noordelijk Afrika.

Veel zou hier nog te zeggen zijn over den zang van den vink, hoe deze veel liefhebberij heeft uitgelokt; vooral in de streken van het Thuringer woud, waar men soms een goeden zanger met een koe betaalde, doch ik moet mij beperken; elkeen kent toch in 't algemeen den vinkenslag, al is het dan ook niet in bijzonderheden.

In tegenstelling van den slag- en bergvink is de groenling of groenvink minder slank van vorm. In Vlaanderen geeft men hem den karakteristieken naam van “mof”, en wordt hij daar veel op den kruk afgericht; hij schijnt zeer geschikt te zijn om door den een of

anderen kleinen dwingeland op een gruwzame doch niet minder behendige wijze gedruild te worden.

Onze groenvink is, waar het hem niet aan het noodige voedsel ontbreekt, een zwerfvogel, vooral in Spanje waar hij nog al moet voorkomen; in de noordelijke landen onderneemt hij grootere tochten naar het zuiden. Men vindt hem in bijna geheel Europa en in een groot gedeelte van Azië; in Siberië, waar anders de meeste onzer vinken vertegenwoordigd zijn, schijnt hij niet te leven.

Bij ons verschijnen zij gedurende den trek in groote scharen in gezelschap van andere vinkensoorten; overigens blijven er ook geregeld eenigen nestelen; liefst doen zij dit — zooals ik bij eigen ondervinding kan getuigen — in betrekkelijk lage en dichte boomen, zooals de jeneverbes (*Juniperus*) en andere struiken. Zij zijn zeer schuw en verlaten spoedig nest en eieren als men er maar eenige malen naar ziet. Het is niet onaardig te zien hoe getrouw een paartje in het voorjaar elkander gezelschap houdt en hoe het mannetje in een hoogen boom zich weet te verschuilen en van daar zijn kunstloos liedje doet hooren, dat kenmerkend is door fluitend geroep, veel op dat van een kanarievogel gelijkende. Daar op zijn hoogen troon gezeten beloert hij de omgeving om onbemerkt zijn wijfje op het nest een bezoek te brengen; hij weet daar op een behendige manier in te sluipen, en niemand zou dan vermoeden dat daar zijn schat verborgen was.

Als kooivogel is hij het meest in 't oog loopend door zijne gewillige voortplanting; bij een verstandige behandeling is hij dan weinig schuw, maakt zijn nest en voedt de jongen op eene voor den toeschouwer vermakelijke wijze.

Dezelfde schakeering van kleuren die bij den groenvink gevonden wordt, namelijk geel, zwart, groen en grijs, vindt men ook bij het sijsje terug; doch welk een verschil van grootte en karakter vertoonen zich hier! Het is de lieve behendigheid tegenover grove plompheid. Dit althans denkt men bij de eerste beschouwing; zeker is het evenwel dat het sijsje veel slimmer is dan de groenvink. Bij het nestelen alleen reeds komt dit duidelijk uit. Veelal plaatsen zij de nesten in dennen of sparreboomen, en dan wel zoo hoog en verscholen dat het nog maar aan enkelen gelukt is ze waar te nemen. De hoogte van het nest is soms vijftiwintig voet en nog hooger.

De sijsjes paren in April, het mannetje vooral gedraagt zich in dezen

tijd zeer wonderbaar; het blaast zich op, vliegt al fladderende met uitgebreiden staart zingende in de hoogte, doch hij is te slim om deze cabriolen nabij zijn nest te maken, hetwelk hij na de pàring begint te bouwen. Dit weet hij, zoo als reeds gezegd is, op een uitstekende wijze te verbergen. Het gebeurde een bekend waarnemer eenmaal, dat hij op twee voeten afstand er nog niets van bemerkte; de moeielijkheid wordt nog des te grooter, door dat zij de gewoonte hebben verschillende nesten te maken. Deze bestaan uit dorre takjes en worden verder met mos voltooid.

De legtijd moet volgens sommigen zeer verschillend zijn; zoo eenigen meenen, meestal in het begin van Juni, anderen beweren van vroeger; daaruit zal wel volgen, dat zij, grillig als ze zijn, geen vasten tijd van leggen hebben.

Bij ons in 't land moet volgens ALBERDA een broedend sijsje waargenomen zijn in een spar op Herema, bij Oude Schoot in Friesland; ook SCHLEGEL zegt het zelfde van Rosendaal in Gelderland.

De eieren van het sijsje gelijken wel op die van den robijn en distelvink; zij zijn groenachtig wit, met roode en bruinachtige stippen. Het wijfje broedt alleen en begint daarmede dadelijk na het leggen van het eerste ei.

Van Midden-Noorwegen, Zweden en Rusland af komt het sijsje over geheel Europa voor; ook vindt men het in oostelijk Azië, alsmede in Japan, zoo men wil in het hooge noorden van Azië niet.

In den winter komen de sijsjes van uit het noorden tot ons, maar groote reizen schijnen zij niet te ondernemen. Het is echter aardig hen op deze tochtjes te ontmoeten; hij die ooit een troepje op een groep elzen zag neervallen en hen daar klauterende, klimmende en hangende aan de zaadknopjes zag bezig zijn, altijd in groote drukte hun gezellig gesnater doende hooren, zal dit vroolijk volkje niet licht vergeten, te meer daar zij een groote vertrouweljkheid aan den dag leggen. Het heeft mij vaak verwonderd met welk een zekerheid zij van uit een tamelijke hoogte zich plotseling in de elzen neer laten vallen: een oogwenk, en allen zijn aan 't werk; het is als of het een dagelijksch bezoek gold.

Dat het sijsje ook als kooivogel gaarne gezien is, behoef ik zeker niet te zeggen, bijna allen zullen wel weten dat hij spoedig mak wordt; het is mij ten minste al meer dan eens gelukt, twee dagen na het vangen, hem het eten uit mijn hand te doen pikken. Soms had ik de

gewoonte ze los in mijn kamer te laten vliegen en dan een hennipzaadje tusschen duim en vinger uit te laten halen; dit verveelde mij echter al zeer spoedig, want zat ik te schrijven of te teekenen en hield ik mijn linkerhand een weinig gesloten op tafel, dan duurde het niet lang of onze sijs zat mij op de vingers, altijd tusschen duim en vinger in wroetende. De meesten leeren zeer gemakkelijk uit- en invliegen, Een aardig voorbeeld daarvan werd medegedeeld in het Album der Natuur (zie jaarg. 1875, bl. 125). Hoe vreemd dit geval ook moge klinken, zeker is het, dat de sijsjes een van de aardigste en prettigste vinkensoorten zijn die in ons land voorkomen.

Na dit gezellig vogeltje zal het tijd worden iets over het kneutje te zeggen; dit vergoedt zeker wel door zijn zang wat hem aan vertrouwelijkheid in vergelijking met het sijsje ontbreekt.

Het kneutje is volgens SCHLEGEL een trekvogel en vertoeft bij ons in den regel van April tot October; BREHM echter wil, dat ze in Duitschland zonder noodzaak hun broedoord niet verlaten; het zijn meest kleine zwerftochtjes die ze ondernemen. Het bewoont overigens van Midden-Scandinavië af gansch Europa, ook Klein-Azië en Noord-Afrika; in het noordwestelijk gedeelte, zoo als Egypte, komt het echter zelden voor. Hooge gebergten en uitgestrekte wouden vermijdt het.

Het kneutje nestelt bijna in geheel ons land, vooral in de heide-, duin- en zandstreken, bij voorkeur doet het dit in lage struiken. Het nest bestaat uit worteltjes, takjes, grasstengeltjes en heidekruid en wordt bekleed met planten- of dierenwol, zoo ook paardenhaar. Reeds in April begint het met den nestbouw en nestelt soms in een zomer twee- of driemaal. Het eigenaardigst is dat de kneutjes, even als het barmsijsje, ook gedurende den paartijd met elkander in vrede leven; zij beschouwen de wereld uit een communistisch oogpunt.

Een vertrouwd waarnemer verhaalt dat de jongen, bij een onderzoek door hem gedaan, bij tusschenpoozen van twaalf à zestien minuten geveed werden; de beide oudjes kwamen dan altijd geregeld te zamen. Het mannetje had evenwel den voorrang in het voeden; als dit gedaan had, dan was de beurt aan het wijfje; een enkele maal uitgezonderd, kwam dit laatste ook wel alleen of was het mannetje in het voeden voor. Ook was het reinigen van het nest steeds de taak van het wijfje, waarbij de uitwerpselen der jongen altijd ver van het nest werden verwijderd.

Het algemeen gevoelen is dat zij alleen van zaden leven; BREHM echter gelooft dit niet.

Opmerkelijk is hunne kleursverandering: in het voorjaar is hun kruin en borst prachtig rood, hetwelk bij de ruiing weer verdwijnt; de wortel der vedertjes heeft dan alleen maar het rood, en de randjes zijn vaal bruingeel. Bij het rood worden, veranderen de randen der vedertjes en wordt de kleur over geheel de borst verspreid. Derhalve is het alleen eene omzetting van kleur, niet een tweede ruiing. Jonge mannetjes krijgen pas in het tweede of derde jaar hun volkomen bruidegomskleed; worden zij oud, dan gaat het purperrood voor altijd verloren en blijft de kleur bestendig geelachtig.

Voor liefhebbers van jonge vogels op te kweken, zij nog even aangestipt, dat de ouden de uitgehaalde jongen blijven voeden, ook dan wanneer deze langzamerhand op een tamelijk verren afstand van de plaats, waar het nest lag, verwijderd zijn; NAUMANN heeft dit meermalen ondervonden.

BECHSTEIN zegt, dat jonge kneutjes niet alleen zeer geschikt alle liedjes te leeren naspuiten, maar zelfs den nachtegaalslag gedeeltelijk op een trouwe wijze nabootsen; ook beweert hij eenige woorden van een kneutje gehoord te hebben, doch — zoo als te denken is — op een onduidelijke manier. Hoe aardig ook, ik zou er geen geduld voor hebben en houd het met denzelfden schrijver: dat de natuurlijke zang het mooist is¹.

Dezen nu leeren zij als van jong af opgekweekte vogels nooit. Ik heb zelf de proef eens genomen met nachtegalen, en in spijt van mijn groote moeite bleven het echte stumperts. Ook het hangen om ouden te hooren in een bosch, hielp niets. Het is daarom mijn overtuiging, dat, wil men goede krachtige zangers hebben, het beste is bejaarde vogels te vangen, die niet te oud zijn, b.v. twee jaar; dan verliezen zij hun natuurlijken zang niet zoo gemakkelijk.

¹ Het aanleeren of overnemen van geluiden of zang, is trouwens aan de meeste vogels eigen. Ik heb een sijsje, dat een tijd lang naast een slagvink heeft ghangen, en nu duidlijk, tot vervelens toe, diens geroep nabootst.

(Wordt vervolgd.)